

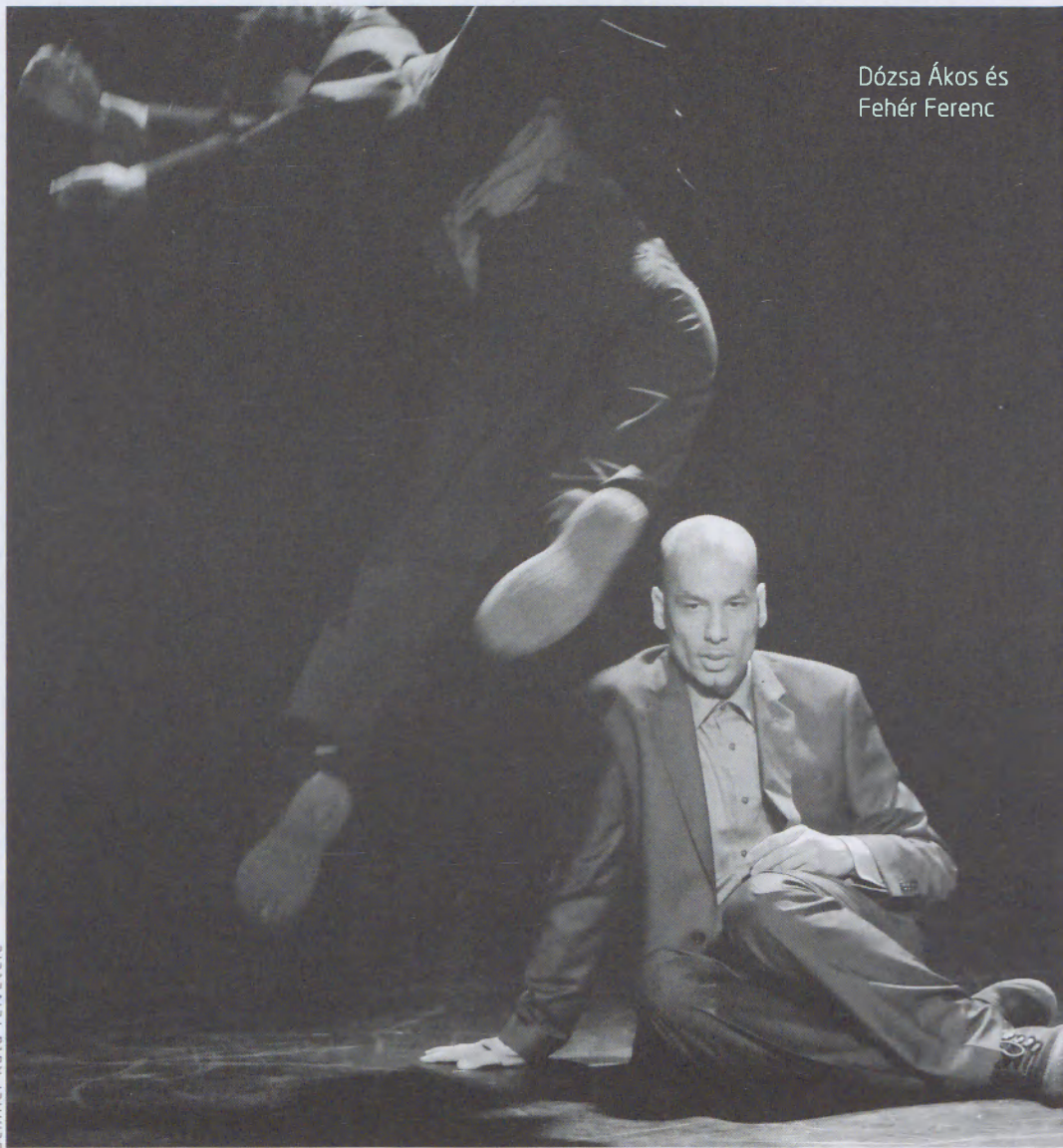
Szoboszlai Annamária

Tao Tevel, kevés cukorral

TAO TE

Csepp asztalkendőn fonott kalács, nagy szemű csemegezőlő és kések, mert úgy látványosabban trancsírozható a foszlós tészta. Bár Kim Ki-duk koreai, és ha jól emlékszem, kóbor lelkek egyetlen filmjében sem falatoznak-kaszabolnak fonott kalácsot meg drága, nagy szemű import szőlőt, mégis ő, ez a fenegyerek rendező ötlött az eszembe a darabkezdő piknik láttán. És később többször is, mert míg a 2003-as film, a *Tavaszi, Nyári, Őszi, Téli... és Tavasz* a „művelt Nyugat” ízléséhez alakított populáris, *art-kultmúvis* stílusban adagolja a buddhizmust (s ha úgy tetszik, egyben annak kritikáját), addig Fehér Ferenc a taóval, ezzel az istenség nélküli kvázi-vallásbölcselettel tesz valami hasonlót, a színpadon. Már-mint hogy nem tesz. Inkább alkalmazza. Mert a tao egyik tanítása a cselekvésmenetség.

Tehát: *Tao Te* („Út és Erény”) – így a cím. Vagy *Tao Te* („Te az Út”) – hogy a kombinált nyelvi furfangokat se zárjuk ki Lao-ce kortárs táncos magyarátsakor. Vagy „Piknik”... Mert a gusztusos kalács meg az ünnepélyesen felfénylő szőlőfűrt helyett füstöltszalonna- és csípős hagymaillat is orron legyinthetne, ez esetben sem lennének/lennénk inkább vagy kevésbé Úton, azt hiszem. Már csak azért sem, mert a záró képben visszatérő rövid falatozás, e színházias előjáték egyetlen valószínűsíthető célja, hogy jobb híján burleszkbe hajló, filozofálásra ingerlő körítését és kontextusát adja a rákövetkező harcias-animális, olykor groteszk, ritkán mulatságos, egyszóval a *Fehér Feri-s* jelenségnek. Mintha

Dózsa Ákos és Fehér Ferenc

az nem volna jó/elég csak úgy magában, mintha valahogy meg kellene magyarázni... De most még az elején tartunk, most még Fehér Ferenc és Dózsa Ákos öltönyben, ingben ül egymással szemben a földön, előttük a kétváltozós terülj asztalkám. A két, többé-kevésbé elegáns vándor csupa eljátszott figyelem, ami egyszerre teszi komollyá és komikussá a táncatlan, kissé suta felütést. Kivált mikor a puha kalácsot váratlanul kiskéssel kezdik aprítani, s egyikük csenni próbál egy falatot a másik térfeléről. Talán Dózsa.

Szerencsére a Fehér–Dózsa párosítás sokkal eredetibb, mint a kalács a szőlővel, a *tao* a *tevel*. Bizonyították már a *Dűnében* is. Fehér olyan, mint egy évmilliós kövület, teste tudja a mozdulatok egész evolúcióját, kezdve a groteszk, lógatott vállal és görbített felsőtesttel előadott (engem roppant tömegű dinoszauruszra emlékeztető) futáson, a majomszerű hajkurászásán, egymás lefújásán át a másikat elszántan püfölő emberig. Fehér zsigerből dolgozik, barlangjától többnyire messze táboroznak a kényszeresen intellektualizálók. Ezért tud az lenni, ami: „őseredeti”, még ha ezt a címválasztás nem mindig tükrözi is. (Talán a *jang* dolgába olykor belekavar egy *jin*...) Kitűnően működik nyílt terepen, utcán, díszletlenül, falak nélkül, egymaga. Dózsa Ákos vele ellentétben romantikus széplélek, csóró költőpalánta, aki mintha csakis tévedésből keveredett volna a táncszőnyegen e mellé a kopasz ember-állat mellé. De bozontos haja és művészi szakála jó képeségű táncos és rafinált komikus félrevezető „kellékei”.

A darab ügyes érzékkel erre a különbözőségekből lett összhangra épít. Ez adja el, tölti fel plusszal a jól ismert, dinamikus mozgásvilágot. A hosszabb szentenciákat egy-egy cinkos mosollyal, ruhaigazítással meg némi lapogatással zárják, minduntalan felülírva a színpadon egymásra irányuló (bravúrosan imitált) öklözést, rúgást. Mintha az csak a külvilágnak öltött maszk lenne. Így kettősük inkább idézi az életeken át ívelő karnevált, mint a cselekvésnélküliséget hirdető taót.

A jó szülő a rosszat, a rossz a jót, világos a sötétséget, az a világosságot. Mihez lehet ezzel egyáltalán kezdeni a multik látszatcselekvésre programozott (cselekvéstelenségüknek tudatában sem lévő) organikus robotjainak korában? Ebben a motorizált kvázi-természetben? Csépelni egymást (mondjuk, egy falat kalács ürügyén), mint a videojátékok rajzolt katonái. S aztán a virtualitásból kilépve – újra életet tettetve – jó esetben nevetni

az egészen, akárcsak Fehér és Dózsa. A nevetés pedig jó jel, mutatja, hogy még nem oldódott szürkébe a fekete meg a fehér, hogy van még nő, és van még férfi. Vagy valami olyasmi. Mert miközben ők ketten püfölik, hengergetik egymást, miközben egyre bizonyosabb, hogy csak rajtam múlik, akarom-e mindebben látni a taót (vagy a „kritikáját”), az előadás nem igazán megdöbbentő, de azért mégiscsak váratlan fordulatot vesz. Fehér Ferenc és Dózsa Ákos – átértelmezve és egy merészebb rendezvényszervező számára forradalmi árucikké „szellemítve” a látottakat – olyan finom, visszafogott, diszkós riszálással kezdi lejtetni a XXI. századi, szalonna helyett kalácsot rágó városi macsót, hogy értük kiált az összes, szofisztikáltan áldekadens leánybúcsú. És megszületék a kortárs chippendale-show. Elképesztők. Dinomozgás, majomcsalád, bandaháborúk után rezzenéstelen arccal, férfiasan tökéletes bájjal adják a „civilizált” *emberit*. Az öltönyös lötyögést, az ön/ironizáló kultúrbohócságot.

A záró képben persze visszatérnek az asztalkendők, vissza a láthatatlanná bugyolált kalács. Vándorbatyujukat úgy tartják karjukban ezek a mindennapi csavargók, mint valami alvó újszülöttet. Hogy eztán Dózsa miért csenhet büntetlenül egy szemet Fehér szőlőjéből, hogy Fehér ezt miért hagyja annyiban, és hogy mindez mit és hogyan fordít a taón...? Lao se tudja.

TAO TE (Merlin Színház)

Fénytervező: Bánki Gabi. Zenei szerkesztő: Kovácsovics Dávid. Jelmez: Simon Judit. Zene, koreográfia: Fehér Ferenc.

Táncosok: Fehér Ferenc, Dózsa Ákos.

Legáth Zsolt

Sok bábba közt odalett a gyermek

VIHAR

Ha kortárs táncalkotók irodalmi művet választanak inspirációs forrásnak, akkor élhetünk a gyanúperrel, hogy az inkább kiindulópontnak tekinthető, ahonnan elrugaszkodva – motívumait felhasználva – jelenünkéről, kortárs viszonyainkról mondják el véleményüket, fogalmazzák meg kérdesei-

ket. Valami hasonló történt a Közép-Európa Táncszínház *Vihar* című bemutatóján is, azzal a különbséggel, hogy van itt ugyan kiindulópont és elrugaszkodás is, de a megérkezés egy kérdés feltevéséig, egy állapot felvázolásáig, netán egy vélemény megfogalmazásáig hiányzik. Nem csupán Shakespeare művé-